

DEZINFORMÁCIE AKO STRATEGICKÁ HROZBA PRE EURÓPSKU ÚNIU V DIGITÁLNEJ ÉRE

DISINFORMATION AS A STRATEGIC THREAT TO THE EUROPEAN UNION IN THE DIGITAL ERA

doc. Ing. Vladimír Andrassy, PhD.

Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika,

Demänová 393, 031 01 Liptovský Mikuláš, Slovenská republika

vladimir.andrassy@aos.sk

Abstrakt: Článok analyzuje dezinformácie ako strategickú, nevojenskú, asymetrickú bezpečnostnú hrozbu pre Európsku úniu a jej členské štáty v kontexte zhoršujúceho sa globálneho a regionálneho bezpečnostného prostredia a zhoršujúcej sa bezpečnostnej situácie na európskom kontinente a mimo neho. Identifikuje dezinformačné kampane ako nástroj hybridného konania štátnych a neštátnych aktérov, ktorého cieľom je oslabiť európske demokratické spoločnosti a Úniu ako celok, podkopať demokratické inštitúcie, ovplyvniť verejnú mienku a rozdeliť spoločnosť. Osobitná pozornosť sa venuje úlohe sociálnych médií, ich platforiem a algoritmickým operáciám pri šírení manipulatívneho obsahu. Autor sa tiež venuje výzvam, ktoré takéto dezinformačné konanie prináša, a reakciám EÚ vo forme prijatých opatrení. Na záver upozorňuje na potrebu posilniť bezpečnosť a obranu demokratických hodnôt, princípov a etablovania EÚ formou dlhodobého udržateľného, hodnotovo založeného a multidisciplinárneho prístupu k ochrane demokratických procesov.

Kľúčové slová: Dezinformácie, Európska únia, strategická hrozba, digitálna éra.

Abstract: The article analyses disinformation as a strategic, non-military, asymmetric security threat to the European Union and its Member States in the context of the deteriorating global and regional security environment and the deteriorating security situation on the European continent and beyond. It identifies disinformation campaigns as a tool of hybrid action by state and non-state actors, the aim of which is to weaken European democratic societies and the Union as a whole, undermine democratic institutions, influence public opinion and divide society. Particular attention is paid to the role of social media, their platforms and algorithmic operations in the dissemination of manipulative content. The author also discusses the challenges that such disinformation action brings and the EU's responses in the form of measures taken. In conclusion, he draws attention to the need to strengthen the security and defence of democratic values, principles and the EU establishment in the form of a long-term sustainable, value-based and multidisciplinary approach to protecting democratic processes.

Keywords: Disinformation, European Union, strategic threat, digital era.

ÚVOD

Bezpečnostná situácia vo svete sa v ostatných rokoch dramaticky mení. Globálne aj regionálne bezpečnostné prostredie je poznačené nestabilitou, premenlivosťou, mocenskou konkurenciou a častým narúšaním medzinárodného poriadku založeného na pravidlách. Značný nárast bezpečnostných incidentov, rastúce napätie vo viacerých oblastiach sveta, pokračujúca ruská agresia na Ukrajine, ako aj zhoršovanie vzťahov medzi demokratickými krajinami a autoritárskymi režimami ako sú Rusko, Čína alebo Irán potvrdzujú, že dochádza k hlbkej geopolitickej transformácii s ďalekosiahlymi dôsledkami pre demokratické spoločnosti. V tomto kontexte nadobúda stále väčší význam využívanie nekonvenčných nástrojov, ktoré presahujú rámec klasickej otvorenej vojenskej konfrontácie. Jedným z nich sú dezinformácie (Ivančík, 2025; Colomina, 2025).

Šírenie nepravdivých, falošných, zavádzajúcich či skreslených informácií v podobe dezinformácií už nie je len vedľajším javom vyskytujúcim sa v súčasnej spoločnosti. V posledných rokoch sa stali systematicky využívaným nástrojom manipulácie, slúžiacim na destabilizáciu demokratických spoločností, podkopávanie dôvery verejnosti v demokratické pravidlá, princípy a inštitúcie a narúšanie spoločenskej súdržnosti (Woolley a Howard, 2019; Ivančík & Müllerová, 2022). Využívanie informačného priestoru – hlavne sociálnych sietí a ich platforiem – na šírenie rôznych dezinformácií, konšpiračných teórií, hoaxov a fake news sa ukazuje ako nákladovo veľmi lacný, ťažko pripísateľný a vysoko účinný nástroj hybridného pôsobenia (Pamment, 2020; Ivančík & Nečas, 2022). Dezinformácie sú z tohto hľadiska nevojenskou asymetrickou bezpečnostnou hrozbou, ktorá je zacielená primárne na otvorené, pluralitné a demokratické spoločnosti, medzi ktoré patrí aj Európska únia (ďalej len „EÚ“) a jej členské štáty (Flore a kol., 2019; Ivančík, Müllerová, 2022).

Politické i bezpečnostné štruktúry EÚ, ako aj odborná verejnosť, si stále viac uvedomujú, že boj proti dezinformáciám nemožno redukovať na technický alebo mediálny problém. Ide o veľmi náročnú a komplexnú výzvu, ktorá vyžaduje strategické politické, bezpečnostné, legislatívne, technologické a spoločenské riešenia, koordinované na národnej aj nadnárodnej úrovni. Snaha autoritárskych režimov revidovať globálny poriadok založený na pravidlách, vrátane noriem spravodajstva, zodpovednosti a dôvery v pravdu, si nevyhnutne vynucuje adekvátnu a hodnotovo ukotvenú reakciu demokratických inštitúcií (EEAS, 2025a).

Zhoršovanie geopolitickej situácie má teda priamy dosah nielen na vnútornú bezpečnosť EÚ ako celku, ale aj jej členských štátov, a to najmä z hľadiska ochrany demokratického poriadku, integrity verejnej debaty, volieb a sociálnej súdržnosti (Castaldi, 2025). Dezinformácie zasahujú jadro hodnôt demokratických spoločností (Ivančík, 2025). Z toho dôvodu sú čoraz častejšie vnímané ako bezpečnostná hrozba prvej kategórie, čo sa odráža aj v príslušných dokumentoch, ako sú napríklad Strategický kompas EÚ pre bezpečnosť a obranu, Akčný plán pre európsku demokraciu alebo v regulačných nástrojoch ako je napríklad Digital Services Act.

Teoretický rámec tejto práce vychádza z konceptu, ktorý reflektuje meniaci sa charakter bezpečnostných hrozieb a výziev v podmienkach globálnej transformácie. Základné východisko predstavuje chápanie bezpečnosti ako širokého, multidimenzionálneho fenoménu, ktorý presahuje tradičné vojenské chápanie hrozby a zahŕňa aj politické, spoločenské,

informačné, ekonomické, technologické, environmentálne, legislatívne a ďalšie aspekty. V súlade s tým sú dezinformácie vnímané ako jeden z kľúčových nástrojov hybridného pôsobenia, ktorého cieľom nie je len ovplyvniť verejnú mienku, ale systematicky narušať demokratické procesy, poriadok, spoločenskú dôveru a legitímnu autoritu inštitúcií (Ivančík & Nečas, 2022; D'Andrea, 2025).

Z metodologického hľadiska je článok založený na kvalitatívnej analýze sekundárnych zdrojov, najmä akademickej literatúry, oficiálnych dokumentov EÚ, výskumných správ a politických a bezpečnostných stratégií, koncepcií a iniciatív. Uplatňuje sa hlavne analyticko-syntetická metóda, obsahová, kritická a komparatívna analýza, pričom dôraz sa kladie na logické prepojenie medzi aktérmi, opatreniami a efektmi v oblasti boja proti dezinformáciám. Pozornosť sa venuje aj aspektom normatívneho diskurzu, predovšetkým v súvislosti s úlohou EÚ ako hodnotovo ukotveného aktéra v rámci existujúceho medzinárodného systému.

Cieľom príspevku je analyzovať dezinformácie ako bezpečnostnú výzvu pre EÚ v súčasnom období zhoršujúcej sa geopolitickej situácie. Dôraz sa kladie na najmä prepojenie medzi strategickými cieľmi autoritatívnych režimov, vystavenosťou demokratických spoločností dezinformačnému pôsobeniu, vonkajšiemu zasahovaniu a manipuláciám a odpoveďami Únie v podobe politických, bezpečnostných, právnych, spoločenských a ďalších opatrení.

1 DEZINFORMÁCIE AKO ASYMETRICKÁ NEVOJENSKÁ HROZBA

V súčasnej dobe, v prostredí zvyšujúcej sa geostrategickej konkurencie medzi demokratickými a autoritárskymi štátmi, nadobúdajú informačné operácie a manipulácia s verejným diskurzom čoraz väčší význam (Vilmer a kol., 2018). V rámci vedenia tzv. hybridných konfliktov sa dezinformácie stávajú jedným z hlavných nástrojov mocenského pôsobenia v informačnom priestore – ich cieľom je oslabiť odolnosť cieľových, primárne demokratických spoločností, narušiť ich fungovanie, podkopať demokratické základy a piliere, na ktorých sú postavené, spochybníť dôveryhodnosť demokratických inštitúcií a narušiť ich politickú stabilitu bez použitia vojenskej sily (Pamment, 2020; Ivančík & Nečas, 2022).

Štátni aj neštátni aktéri – za účelom dosiahnutia svojich vopred vytýčených politických, ideologických, bezpečnostných, ekonomických a ďalších cieľov – využívajú dezinformácie ako asymetrickú formu boja, ktorá je nákladovo veľmi efektívna, ťažko pripísateľná a mimoriadne účinná najmä v pluralitných demokratických spoločnostiach. Využitím cielene šírených nepravdivých, zavádzajúcich, pozmenených alebo skreslených informácií sa snažia polarizovať verejnú mienku, podporovať náboženskú, etnickú a rasovú neznášanlivosť a narušovať sociálnu súdržnosť. Táto taktika im umožňuje dosahovať strategické výhody bez priamej vojenskej konfrontácie (Rosenbach & Mansted, 2018; Ivančík, 2025).

Samotný pojem dezinformácia v kontexte európskych inštitúcií označuje preukázateľne nepravdivé alebo zavádzajúce informácie, ktoré sú vytvorené, prezentované a šírené za účelom ekonomického zisku alebo zámerného klamania verejnosti, a ktoré môžu

spôsobiť ujmu verejnému záujmu (Európska komisia, 2018; EEAS, 2024a). Dôležité je, že ide o cieľnú činnosť, často súvisiacu s vonkajším zasahovaním a ovplyvňovaním demokratických procesov – ako sú voľby, referendá či legislatívne iniciatívy – prostredníctvom manipulácie verejnej mienky. Dezinformácie sa tak odlišujú od nesprávnych informácií, ktoré vznikajú neúmyselne, predstavujú súčasť strategickej komunikácie štátnych a neštátnych aktérov, ktorí sledujú svoje vlastné geopolitické, ideologické, bezpečnostné či ekonomické ciele (Európska komisia, 2024a; EEAS, 2025a).

Rusko predstavuje najaktívnejšieho štátneho aktéra v oblasti vedenia systematických dezinformačných operácií zameraných proti Európskej únii ako celku a jej členským štátom. Ruské pôsobenie sa vyznačuje dlhodobosťou, sofistikovanosťou a adaptabilitou. Medzi hlavné ciele ruskej dezinformačnej stratégie patrí podkopávanie jednoty v rámci Únie, oslabenie transatlantickej spolupráce, podpora extrémistických a proruských síl v členských štátoch a spochybňovanie hodnôt demokracie, právneho štátu a ľudských práv. Kľúčové nástroje zahŕňajú štátom podporované médiá ako RT a Sputnik, ako aj rozsiahle siete botov, trollův a falošných účtov na sociálnych sieťach (Hood, 2023, Odarchenko, 2025).

Typickým príkladom týchto aktivít bola ruská dezinformačná kampaň počas pandémie koronavírusu, ktorá cielene širila naratívy o neefektívnosti západných vakcín, údajnej diktatúre hygienických opatrení v EÚ a zároveň glorifikovala ruskú vakcínu Sputnik V (Európska komisia, 2021). Ďalšou oblasťou bola vojna na Ukrajine, kde Rusko využilo masívnu dezinformačnú mašinériu na relativizáciu svojej zodpovednosti, ospravedlnenie agresie a obvinenie Západu z eskalácie konfliktu. Tieto naratívy boli často preberané extrémistickými a dezinformačnými webmi aj v rámci členských štátov EÚ (EUvsDiSiNFO, 2025; FMI, 2025).

Čínska ľudová republika sa historicky vyhýbala otvoreným dezinformačným kampaniam, ale v posledných rokoch si osvojila niektoré techniky tzv. diskurzívnej konfrontácie. Čína investuje do informačného ovplyvňovania prostredníctvom štátom kontrolovaných médií, diplomatickej komunikácie a strategickej prítomnosti na platformách ako Twitter, TikTok, YouTube a ďalších (Cook, 2021). Jej cieľom je najmä formovanie pozitívneho globálneho obrazu Číny, spochybňovanie západného modelu demokracie a legitimizácia autoritatívneho kapitalizmu ako alternatívy. V súvislosti s pandemiou koronavírusu aj vojnou na Ukrajine širila Čína proruské a antiamerické naratívy, čím prispela k narušeniu jednotného diskurzu v EÚ (Gimbals, 2024; Osavul, 2025).

Ďalší aktéri ako Irán využívajú dezinformácie ako súčasť širšieho ideologického konfliktu so Západom. Iránske kampane sa zameriavajú najmä na podnecovanie antisemitizmu, antiamerikanizmu a antisionizmu, ako aj na podporu islamistických naratívov. Nezanedbateľné je aj pôsobenie neštátnych aktérov napojených na štáty – napríklad hackerských skupín alebo tzv. proxy organizácií, ktoré slúžia ako nástroje štátom riadených informačných operácií s cieľom obísť priame prepojenie (Greenblatt, 2025).

Okrem Ruska, Číny a Iránu šíria dezinformácie aj ďalšie krajiny. Špecifikom tejto fázy geopolitického konfliktu je to, že dezinformačné aktivity jednotlivých štátov sa často prekrývajú, vzájomne dopĺňajú alebo koordinujú, čím vzniká multipolárny dezinformačný tlak na demokratické spoločnosti (Odarchenko, 2021; Hood, 2023). EÚ preto čelí výzve

nielen z hľadiska detekcie a atribúcie týchto aktivít, ale aj z hľadiska vytvárania efektívneho a koordinovaného rámca odpovede, ktorý rešpektuje demokratické princípy, ale zároveň minimalizuje priestor na zneužitie informačného prostredia (EEAS, 2025b).

Okrem štátnych aktérov zohrávajú významnú úlohu v týchto aktivitách aj neštátni aktéri v podobe rôznych extrémistických skupín, ideologicky motivovaných organizácií, tzv. „alternatívnych médií“, ale aj komerčne motivovaných platforiem, pre ktoré znamená získanie pozornosti komoditu. Mnohé z týchto subjektov tak profitujú z dezinformácií nielen ideologicky, ale aj ekonomicky, prostredníctvom monetizácie kliknutí, predaja produktov alebo budovania vplyvu na sociálnych sieťach (Ivančík a kol., 2024). Výsledkom je komplexný dezinformačný ekosystém, v ktorom sa stretávajú politické, ideologické, bezpečnostné a ekonomické záujmy zahraničných mocností, extrémistických skupín a oportunistických podnikateľov.

Demokratické spoločnosti sú vo svojej podstate otvorené, pluralitné a založené na dôvere – či už v inštitúcie, médiá, vedu alebo občiansku participáciu. Práve tieto hodnoty, ktoré predstavujú základ liberálnej demokracie, sa však v kontexte dezinformačných kampaní stávajú aj zdrojom ich zraniteľnosti. Na rozdiel od autoritárskych režimov, ktoré majú silne centralizované riadenie informačného priestoru a obmedzený prístup k pluralite názorov, demokratické štáty sú nútené rešpektovať slobodu prejavu, ochranu súkromia a otvorenosť informačných tokov, čo dezinformační aktéri zneužívajú na vlastné ciele (Bridgman, 2025).

Jedným z hlavných slabých miest demokratických systémov je ich vysoká miera exponovanosti voči vonkajšiemu zasahovaniu. Európske i národné voľby, referendá a iné politické procesy sú opakovane cieľom manipulačných operácií, ktorých cieľom je buď znížiť volebnú účasť, alebo zvýšiť podporu pre extrémistické a euroskeptické subjekty. V období pred voľbami v členských štátoch Únie alebo do Európskeho parlamentu zaznamenali bezpečnostné inštitúcie systematické pokusy o zasahovanie zo strany zahraničných aktérov, vrátane šírenia falošných naratívov o migrácii, náboženstve, sexuálnych menšinách či o strate suverenity členských štátov (EEAS, 2024b).

Okrem toho demokratické spoločnosti čelia aj vnútornej polarizácii, ktorá znižuje ich odolnosť voči dezinformáciám. Informačná fragmentácia, vytváranie tzv. echo komôr a informačných bublín, ako aj rastúca nedôvera voči tradičným médiám a inštitúciám, vytvárajú prostredie priaznivé pre šírenie manipulatívnych obsahov (Flaxman a kol., 2016). V tomto kontexte sa prejavuje aj slabosť v oblasti mediálnej gramotnosti a kritického myslenia, najmä medzi sociálne a digitálne zraniteľnými skupinami obyvateľstva (Tucker, 2018).

Technologická dimenzia tejto zraniteľnosti súvisí s dominanciou globálnych digitálnych platforiem, ktorých obchodný model je založený na maximalizácii interakcie a využitia pozornosti ako komodity (Ivančík a kol., 2024). Algoritmy, ktoré uprednostňujú senzácie, emocionálne nabitý obsah a kontroverziu, prirodzene zvyšujú viditeľnosť dezinformačných naratívov – najmä ak sú podporené platenou reklamou, koordinovanými sieťami botov a mikro-cielením (Bradshaw & Howard, 2018). Právny a regulačný rámec EÚ zatiaľ len postupne dobieha rýchlosť inovácií v tejto oblasti, čo vytvára časové okno pre tých aktérov, ktorí využívajú informačnú asymetriu vo svoj prospech.

2 ODPOVEDE EÚ NA DEZINFORMAČNÉ KAMPANE

Vzhľadom na narastajúci rozsah, početnosť, sofistikovanosť a strategickú povahu dezinformačných kampaní musela EÚ v posledných rokoch zásadne prehodnotiť svoje vnímanie informačného priestoru a pristúpiť k budovaniu komplexného rámca zameraného na budovanie odolnosti voči týmto hrozbám. Postupne bolo vytvorených niekoľko nástrojov a prijatých viacero politických, bezpečnostných, legislatívnych a strategických opatrení a iniciatív, ktoré sú dnes základom európskej protidezinformačnej politiky.

EÚ sa pri tom snaží zosúladiť potrebu ochrany pred manipuláciou cestou dezinformácií s ochranou základných práv, ako je sloboda prejavu, zhromažďovania, informácií a súkromia. Jedným zo základných pilierov tejto politiky je Akčný plán pre európsku demokraciu (European Democracy Action Plan – ďalej len „EDAP“), ktorý Európska komisia prijala v decembri 2020. Tento dokument stanovuje tri strategické oblasti: (a) posilnenie integrity volebných procesov; (b) podpora mediálneho pluralizmu a nezávislosti médií a (c) boj proti dezinformáciám.

EDAP – v rámci boja proti dezinformáciám – zavádza požiadavky na vyššiu transparentnosť platforiem, spoluprácu s overovateľmi faktov, budovanie gramotnosti a podporu vedy a výskumu. Významne pritom podporuje participatívny prístup, ktorý spája orgány verejnej moci, občiansku spoločnosť, výskumné inštitúcie a technologické platformy. EDAP tiež predpokladá vytvorenie spoločného rámca pre reakciu na hybridné hrozby vrátane tých v informačnej sfére (European Commission, 2020).

Ešte pred prijatím EDAP sa EÚ pokúsila vytvoriť mechanizmy sebaregulácie a spolupráce s online platformami – výsledkom bol Kódex zásad proti dezinformáciám (Code of Practice on Disinformation), ktorý vznikol v roku 2018 a bol revidovaný v roku 2022. Ide o prvý takýto nástroj svojho druhu na svete, ktorý zaväzuje technologické spoločnosti ako Google, Meta, Twitter (X), TikTok, Microsoft a ďalšie k prijatiu dobrovoľných opatrení v oblasti demonetizácie dezinformačného obsahu, transparentnosti reklamy, spolupráce s fact-checkermi, zverejňovania algoritmických pravidiel a zlepšovania používateľskej gramotnosti.

Na doplnenie je treba uviesť, že pôvodne išlo o dobrovoľný mechanizmus. Európska komisia však podnikla významný krok smerom k posilneniu svojho regulačného prístupu k zmiernovaniu online dezinformácií. 13. februára 2025 Komisia oficiálne integrovala svoj dobrovoľný Kódex postupov proti dezinformáciám do rámca Aktu o digitálnych službách (Digital Services Act – ďalej len „DSA“). Nejde len o procedurálnu aktualizáciu; je to strategický posun, ktorý stavia Kódex do pozície „relevantného referenčného bodu“ pre súlad platforiem. S účinnosťou od 1. júla 2025 tak táto zmena transformuje Kódex z dobrovoľnej dohody na základný kameň DSA s potenciálnymi dôsledkami pre vynucovacie opatrenia proti online platformám, ktoré nebudú dodržiavať jeho ustanovenia (Jahangir, 2025).

Z vyššie uvedeného vyplýva, že kľúčovým legislatívnym nástrojom EÚ v oblasti regulácie digitálneho priestoru sa stal DSA. Tento právny predpis vytvára jednotný rámec pre fungovanie online platforiem, poskytovateľov digitálnych služieb a sociálnych médií, pričom zavádza záväzné pravidlá zodpovednosti za obsah, algoritmické rozhodovanie,

transparentnosť reklamy a ochranu používateľov. V oblasti dezinformácií zohráva DSA zásadnú úlohu tým, že ustanovuje povinnosti pre online platformy vrátane predchádzania systematickým rizikám pre verejný diskurz, verejné zdravie a bezpečnosť (European Union, 2022).

Jedným z hlavných inovačných prvkov DSA je dôraz na rizikové hodnotenia a nezávislé audity algoritmov, ktoré majú odhaliť, do akej miery systémy odporúčaní a distribúcie obsahu napomáhajú šíreniu škodlivých naratívov. Platformy sú povinné spolupracovať s národnými a európskymi regulačnými orgánmi, ako aj sprístupňovať výskumníkom dáta potrebné na analýzu digitálnych hrozieb. V prípade porušenia povinností hrozia pokuty až do výšky 6 % celosvetového obratu, čo predstavuje najtvrdší mechanizmus presadzovania práva v dejinách digitálnej regulácie v EÚ (EDPS, 2021).

Popri legislatívnych opatreniach zohráva dôležitú úlohu aj platforma EDMO (European Digital Media Observatory – ďalej len „EDMO“), ktorú Európska komisia spustila v roku 2020 ako nezávislú sieť výskumných centier, fact-checkerov, univerzít a expertov. EDMO plní niekoľko funkcií: analyzuje dezinformačné kampane a naratívy, vyvíja metodológie na ich detekciu, podporuje mediálnu gramotnosť a poskytuje odporúčania pre tvorbu verejných politík. EDMO funguje aj ako most medzi akademickou obcou, občianskou spoločnosťou a verejnými inštitúciami, čím napomáha vytváraniu evidencie podložených reakcií na informačné hrozby (Európska komisia, 2024b).

Zásadný posun v chápaní dezinformácií ako bezpečnostnej hrozby nastal v roku 2022 prijatím dokumentu Strategický kompas pre bezpečnosť a obranu, ktorý definuje hlavnú trajektóriu vývoja Spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky EÚ do roku 2030. V tejto stratégii sú dezinformácie, informačné operácie a hybridné hrozby jednoznačne identifikované ako kľúčové bezpečnostné výzvy, ktoré si vyžadujú komplexnú a multidisciplinárnu odpoveď (European Council, 2022).

Strategický kompas zdôrazňuje potrebu posilniť odolnosť spoločnosti, kritickej infraštruktúry a inštitúcií voči hybridným útokom vrátane tých, ktoré sú vedené v digitálnom a informačnom priestore. Jedným z kľúčových opatrení je vytvorenie EU Hybrid Toolbox – súboru nástrojov, ktoré umožňujú rýchlu reakciu na hybridné incidenty vrátane dezinformačných kampaní. Tento nástroj zahŕňa diplomatické, kybernetické, ekonomické aj komunikačné prostriedky, ktoré majú členským štátom pomôcť detegovať, atribúovať a neutralizovať hybridné hrozby (Laoen, 2022).

V oblasti strategickej komunikácie a obrany proti informačnému zasahovaniu sa zvyšuje dôležitosť EEAS StratCom Division – špecializovanej jednotky Európskej služby pre vonkajšiu činnosť (European External Action Service – ďalej len „EEAS“), ktorá bola zriadená už v roku 2015. StratCom operuje prostredníctvom regionálnych jednotiek a zabezpečuje monitoring, analýzu a kontrainformovanie o dezinformačných kampaniach. Dôležitým výstupom tejto činnosti je databáza EUvsDisinfo, ktorá dokumentuje konkrétne prípady a naratívy, čím poskytuje empirické zázemie pre politické rozhodovanie a výskum.

Ďalšími dokumentmi, ktoré prispievajú k rámcu strategickej reakcie EÚ, sú: kybernetická bezpečnostná stratégia EÚ (Európska komisia, 2025), bezpečnostná stratégia EÚ

(EU Security Union Strategy 2020-2025) (Európska únia, 2020) a Spoločné oznámenie o posilňovaní odolnosti voči hybridným hrozbám z roku 2016 a jeho aktualizácie (Európska únia, 2016). Tieto dokumenty zohľadňujú rastúcu prepojenosť medzi fyzickým, digitálnym a informačným priestorom a zdôrazňujú potrebu spoločného hodnotového rámca pre reakciu na nepriateľské ovplyvňovanie.

Dôležitým aspektom strategického rámca je aj prepojenie vnútornej a vonkajšej bezpečnosti, čo sa prejavuje v iniciatívach ako integrovaný prístup k bezpečnosti, ktorý prepája diplomatické, vojenské, kybernetické a komunikačné nástroje. Dezinformácie sú v tejto logike vnímané ako hrozby prekračujúce hranice jednotlivých sektorov, a preto nutne vyžadujú koordinovanú odpoveď všetkých relevantných politík EÚ – vrátane obrany, zahraničnej politiky, vnútorných vecí, digitálnej agendy a vzdelávania.

Účinný boj proti dezinformáciám si vyžaduje nielen kvalitné politické a legislatívne nástroje, ale aj funkčnú, koordinovanú a inkluzívnu medziinštitucionálnu spoluprácu v rámci celej EÚ. Európska únia preto v priebehu posledného desaťročia vytvorila sieť orgánov, platforiem a pracovných skupín, ktoré zabezpečujú vertikálnu i horizontálnu komunikáciu, výmenu informácií a synergiu medzi aktérmi s rôznou pôsobnosťou a odborným zameraním.

Kľúčovým koordinačným aktérom je už spomenutá EEAS so svojou súčasťou StratCom divíziou. Táto jednotka nielen analyzuje dezinformačné kampane, ale zároveň spolupracuje s členskými štátmi, NATO a ďalšími partnermi pri strategickej komunikácii, vrátane tvorby naratívov a podpory dôveryhodných zdrojov. EEAS poskytuje aj odborné podklady pre politické rozhodovanie Rady EÚ a Európskej komisie v oblasti boja proti hybridným hrozbám.

V oblasti expertízy a tvorby odporúčaní zohráva dôležitú úlohu High-Level Expert Group on Fake News and Online Disinformation (ďalej len „HLEG“), ktorú Komisia zriadila v roku 2018. HLEG pozostáva z odborníkov z akademickej sféry, médií, technologických spoločností a občianskej spoločnosti a vytvára základný rámec pre neskoršie politické a regulačné opatrenia, vrátane už spomínaného Kódexu zásad a DSA. HLEG odporučil prístup zameraný na transparentnosť, zodpovednosť, posilňovanie gramotnosti a podporu kvalitnej žurnalistiky (European Commission, 2018).

Dôležitú funkciu plní aj ERGA (European Regulators Group for Audiovisual Media Services – ďalej len „ERGA“) – sieť národných regulačných orgánov pre audiovizuálne služby, ktorá podporuje jednotnú implementáciu európskych predpisov, vrátane opatrení proti škodlivému obsahu a dezinformáciám. ERGA spolupracuje s platformami, vládami a výskumníkmi na tvorbe odporúčaní týkajúcich sa moderovania obsahu, algoritmickej zodpovednosti a posilňovania pluralizmu (ERGA, 2025).

Medzi ďalšie dôležité inštitucionálne iniciatívy patria: Rapid Alert System pre výmenu informácií medzi členskými štátmi počas volebných období, Task Force Against Disinformation v rámci EEAS a Európskej komisie, siete fact-checkerov a výskumných centier napojených na EDMO a rastúci počet národných stratégií a agentúr, ktoré implementujú spoločné princípy EÚ v boji proti dezinformáciám. Tieto mechanizmy predstavujú základ ko-regulačného modelu, v ktorom spolupracujú verejné orgány, súkromné

spoločnosti a občianska spoločnosť s cieľom chrániť verejný diskurz, integritu demokratických procesov a informačnú bezpečnosť. Koordinácia, interoperabilita a zdieľanie poznatkov medzi týmito aktérmi je nevyhnutné pre včasnú detekciu, reakciu a prevenciu dezinformačných hrozieb v prostredí, ktoré je rýchlo sa meniace a technologicky veľmi náročné.

3 POTREBA ZVÝŠENIA ÚROVNE ODOLNOSTI EÚ

Jedným z najefektívnejších a zároveň dlhodobo udržateľných nástrojov boja proti dezinformáciám je posilňovanie odolnosti spoločnosti cez vzdelávanie, rozvoj kritického myslenia a mediálnej gramotnosti (Ivančík, 2025). V prostredí, kde informačné toky nie sú filtrované tradičnými bránami – ako sú editori, profesionálni novinári či akademické authority – zohráva schopnosť jednotlivca rozpoznávať manipulatívne obsahy, hodnotiť dôveryhodnosť zdrojov a analyzovať argumentačné štruktúry kľúčovú úlohu pri ochrane verejného diskurzu.

Mediálna gramotnosť v sebe zahŕňa nielen schopnosť efektívne používať informačné technológie, ale aj schopnosť interpretovať, dekonštruovať a kriticky reflektovať médiá ako sociálne konštrukty, ktoré môžu byť nositeľmi ideologických, politických alebo komerčných zámerov. V tomto zmysle má mediálna gramotnosť zásadný význam nielen pre individuálne rozhodovanie, ale aj pre kolektívnu odolnosť demokratickej spoločnosti voči manipulácii a polarizácii (Caled & Silva, 2022).

V mnohých členských štátoch EÚ však úroveň mediálnej gramotnosti naďalej ostáva nerovnomerná. Rozdiely existujú nielen medzi krajinami, ale aj medzi generáciami, sociálnymi skupinami či regiónmi. Štúdie poukazujú na skutočnosť, že nízka mediálna gramotnosť koreluje s vyššou mierou dôverčivosti voči dezinformáciám a vyššou náchylnosťou na konšpiračné teórie (EDJN, 2018). Z toho vyplýva, že mediálna gramotnosť by mala byť považovaná za strategickú súčasť obranyschopnosti EÚ, a to podobne ako kybernetická bezpečnosť či obrana kritickej infraštruktúry.

Zvlášť dôležitá je implementácia systematických programov mediálnej a informačnej gramotnosti do školských osnov na úrovni základného a stredného vzdelávania. Európska komisia v tejto súvislosti odporúča vypracovanie národných stratégií, podporu pedagogických inovácií, ako aj školenie učiteľov, ktorí zohrávajú kľúčovú úlohu pri kultivácii kritického myslenia od raného veku. Okrem formálneho vzdelávania je potrebné rozvíjať aj neformálne formy učenia prostredníctvom knižníc, verejnoprávnych médií a občianskych iniciatív (Ivančík, 2024; Rojas-Estrada a kol., 2024).

Ďalšou výzvou je dynamika informačného správania v digitálnom prostredí, kde sa používateľské návyky formujú interakciou s obsahom, ktorý je navrhovaný algoritmi. V tejto súvislosti je dôležité prepojiť mediálnu gramotnosť s digitálnou gramotnosťou, aby jednotlivci chápali, ako ich správanie ovplyvňuje výber zobrazovaného obsahu a ako sa tým vytvára predispozícia k informačnému uzatváraniu (Ivančík a kol., 2024).

Moderné dezinformačné kampane sa vo veľkej miere spoliehajú na špecifiká fungovania sociálnych sietí a digitálnych platforiem, ktorých algoritmy určujú, aký obsah je používateľom zobrazovaný. V snahe maximalizovať zapojenie a dobu zotrvania používateľa

v online prostredí tieto algoritmy často uprednostňujú emocionálne nabitý, kontroverzný alebo polarizujúci obsah – čo dezinformačným aktérom poskytuje ideálne podmienky pre šírenie manipulatívnych naratívov (Ivančík & Nečas, 2022).

Jedným z najväznejších dôsledkov tejto dynamiky je vznik tzv. echo komôr – homogénnych online prostredí, kde si používatelia navzájom potvrdzujú svoje názory a nie sú konfrontovaní s odlišnými pohľadmi. Súčasne sa vytvárajú informačné bubliny, v rámci ktorých algoritmy prispôbujú obsah individuálnym preferenciám, čím dochádza k personalizácii pravdy a fragmentácii spoločenského diskurzu (Diaz-Ruiz, 2023). Tieto javy značným spôsobom oslabujú spoločnú realitu, čo je základný predpoklad fungovania demokracie.

Výskumy preukázali, že v takýchto prostrediach sú používatelia náchylnejší veriť falošným správam, ktoré potvrdzujú ich predchádzajúce presvedčenia, a zároveň sa znižuje ich ochota overovať si fakty alebo meniť názor na základe nových dôkazov. To vytvára kognitívnu uzatvorenosť, ktorá je veľmi výhodná práve pre propagandistických aktérov – ich cieľom totiž nie je presvedčať všetkých, ale aktivovať a radikalizovať určitú skupinu publika, ktorá sa stane nositeľom dezinformačného obsahu v rámci svojej komunity (Nickerson, 1998; Chadwick a kol., 2022).

Dôležité je tiež si uvedomiť, že sociálne siete nie sú len neutrálne platformy, ale pôsobia ako aktívni sprostredkovatelia informácií – ich obchodný model je založený na predaji pozornosti a údajov, nie na garantovaní pravdivosti obsahu (Ivančík a kol., 2024). Preto EÚ prostredníctvom nástrojov ako DSA a EDMO trvá na zavedení transparentnosti algoritmických odporúčaní, umožnení nezávislého výskumu ich účinkov a podpore alternatívnych dizajnov platformového prostredia, ktoré by zohľadňovali verejný záujem. Zvyšovanie odolnosti spoločnosti preto nemožno redukovať len na individuálnu úroveň používateľov – ide o systémovú otázku technologického dizajnu, digitálnej politiky a sociálnej architektúry.

Odolnosť spoločnosti voči dezinformáciám nezávisí výlučne od schopnosti jednotlivcov rozpoznať nepravdivé obsahy, ale v širšom zmysle aj od kvality verejného diskurzu, ktorý umožňuje výmenu názorov, inklúziu odlišných perspektív a rešpekt k faktom. Pluralitný diskurz je základným pilierom demokratických spoločností, ale v posledných rokoch je čoraz častejšie narušovaný polarizáciou, emocionálnou eskaláciou a stratou dôvery voči tradičným inštitúciám. Preto je dôležité vytvárať podmienky pre kvalitnú verejnú diskusiu, a to nielen prostredníctvom profesionálnych médií, ale aj cez podporu občianskych iniciatív, komunitných platforiem a participatívnych projektov, ktoré posilňujú zmysel pre spolupatričnosť, zdieľané hodnoty a kritickú reflexiu. Takéto formy verejného angažovania zohrávajú kľúčovú úlohu pri zvyšovaní kolektívnej imunity voči manipuláciám (Hammonds, 2024).

Špecifickú úlohu zohrávajú fact-checkerské organizácie, ktoré vykonávajú verifikáciu výrokov, článkov a kampaní, a tým posilňujú dôveryhodnosť informačného prostredia. V rámci EÚ pôsobí viacero renomovaných subjektov (napr. Correctiv, Demagog, AFP Fact Check), ktoré sú zapojené do siete EDMO a spolupracujú s online platformami aj národnými regulátormi. Tieto aktivity majú nielen technickú, ale aj spoločenskú hodnotu – predstavujú

dôkaz, že verejnosť nie je bezbranná voči manipulácii, ale dokáže reagovať odborne, transparentne a nezávisle (Graves & Cherubini, 2016; García-Gordillo, 2025).

V tomto kontexte je dôležité tiež zabezpečiť, aby pluralitný diskurz nebol vnímaný ako synonymum pre „relativizmus“ alebo „postpravdu“, ale aby bol pevne opretý o spoločné metodologické a etické normy poznávania a argumentácie. To si vyžaduje investície do vzdelávania, podpory investigatívnej žurnalistiky, verejnoprávnych médií a otvorenej vede, ktoré môžu slúžiť ako stabilizačné piliere verejného priestoru (Tryggvason a kol., 2023).

Z uvedeného je zrejmé, že budovanie odolnosti voči dezinformáciám je v prvom rade dlhodobý spoločenský projekt, ktorý presahuje rámec reakčných bezpečnostných opatrení. Najefektívnejšou stratégiou z dlhodobého hľadiska je včasná a systematická edukácia, ktorá rozvíja schopnosti kritického myslenia, mediálnej a digitálnej gramotnosti (Ivančík, 2024), ale aj občianskeho vedomia a hodnotového ukotvenia. Preto zohráva formálne školstvo kľúčovú rolu v prevencii šírenia manipulatívnych a nepravdivých informácií.

Vzdelávacie inštitúcie by nemali byť vnímané len ako miesta prenosu poznatkov, ale aj ako priestor kultivácie demokratických kompetencií, schopnosti viesť argumentované diskusie a porozumieť komplexite spoločenských javov. Európske odporúčania v tejto oblasti zdôrazňujú potrebu integrovať mediálnu a informačnú gramotnosť naprieč predmetmi, podporovať interdisciplinárny prístup, zavádzať praktické cvičenia s analýzou informácií a zabezpečiť kontinuálne vzdelávanie učiteľov (UNESCO, 2024).

V tejto súvislosti je potrebné spomenúť aj mimovládne organizácie, ktoré zohrávajú nezastupiteľnú úlohu v doplňovaní a rozširovaní edukačných aktivít smerom k širokej verejnosti. Ich flexibilita, terénna prítomnosť a schopnosť cielene komunikovať so špecifickými komunitami im umožňuje efektívne dopĺňať úsilie štátu a inštitúcií. Mnohé z týchto organizácií realizujú workshopy, kampane, digitálne hry či analytické publikácie, ktoré majú edukačný aj aktivizačný rozmer (Dziegiel & Pawlik, 2025). Takéto aktivity napomáhajú budovať lokálne siete odolnosti, ktoré môžu rýchlo a pružne reagovať na nové dezinformačné hrozby.

Vzhľadom na komplexnosť a neustálu premenlivosť dezinformačných hrozieb je zrejmé, že reakcia EÚ musí byť nielen efektívna a účinná, ale aj systémová, adaptívna a právne ukotvená. Súčasná fragmentácia prístupov medzi členskými štátmi, rôznorodosť národných stratégií a odlišné regulačné kapacity môžu oslabovať celkovú koherenciu a účinnosť európskeho úsilia v tejto oblasti. Preto sa čoraz intenzívnejšie diskutuje o potrebe centralizovanejšieho, koordinovaného a dlhodobo udržateľného rámca, ktorý by zahŕňal legislatívne, technologické, vzdelávacie aj strategické aspekty.

Takýto rámec by mal spĺňať niekoľko základných kritérií, predovšetkým by mal byť: (a) hodnotovo ukotvený v princípoch demokracie, právneho štátu a ochrany základných práv; (b) technologicky flexibilný, aby vedel reagovať na nové typy hrozieb vrátane generatívnej AI a deepfake; (c) multiinštitucionálny, teda prepájať európske inštitúcie, členské štáty, výskumné organizácie, platformy a občiansku spoločnosť a (d) medzinárodne kompatibilný, aby EÚ zostala relevantným aktérom v tvorbe globálnych štandardov v oblasti digitálnej bezpečnosti (Botero Arcila & Griffin, 2023).

Jedným z kľúčových aspektov budúcej stratégie je aj vyváženie medzi bezpečnostnými imperatívmi a ochranou slobody prejavu. Príliš represívne opatrenia môžu ohroziť slobodnú výmenu názorov, zatiaľ čo nedostatočne regulované prostredie poskytuje priestor na šírenie škodlivého obsahu. Preto je potrebné budovať normatívne citlivé politiky, ktoré budú schopné rozlišovať medzi legálnou pluralitou názorov a koordinovanými manipulatívnymi kampaňami s cieľom destabilizácie demokratických procesov (Bayer a kol., 2021).

Ďalšou výzvou je udržateľnosť opatrení v čase. Mnohé stratégie a iniciatívy v oblasti dezinformácií vznikli reaktívne – v reakcii na konkrétne krízy – ako napríklad na pandémiu koronavírusu, ruskú inváziu na Ukrajinu či volebné zasahovanie. Pre zabezpečenie skutočnej odolnosti je však potrebné vytvoriť dlhodobé mechanizmy financovania, politickej podpory a inštitucionálnej kapacity, ktoré umožnia kontinuitu a kumuláciu poznania a skúseností aj mimo bezprostredných krízových období.

ZÁVER

Demokracia je jednou zo základných hodnôt Európskej únie. Je jadrom otvorených a transparentných spoločností. V Európskej únii môžu občania slobodne vyjadrovať svoje názory, zúčastňovať sa na demokratickom živote a voliť si svojich politických zástupcov. V posledných rokoch sa však zvýšil počet nepravdivých, zavádzajúcich, skreslených či pozmenených informácií, ktoré môžu ovplyvniť rôzne aspekty nášho života: zdravie, verejnú bezpečnosť, dôveru v demokraciu, klímu a životné prostredie, migráciu a základné práva a hodnoty, ktoré sú základom našich spoločností.

Analýza prezentovaná v tomto príspevku ukazuje, že dezinformácie predstavujú byť okrajovým fenoménom a čoraz viac sa profilujú ako strategická bezpečnostná výzva pre Európsku úniu a jej členské štáty, a to najmä v kontexte zhoršujúcej sa geopolitickej situácie. Vzostup autoritárskych režimov, snahy o revíziu medzinárodného poriadku, ako aj technologické transformácie v oblasti informačných technológií vytvárajú novú dynamiku asymetrických bezpečnostných hrozieb, v ktorej je schopnosť ovládať informačný priestor rovnako dôležitá ako tradičné vojenské či ekonomické nástroje moci.

Zistenia jednotlivých kapitol ukazujú, že dezinformácie sú účelovo využívané štátnymi i neštátnymi aktérmi na oslabovanie vnútornej súdržnosti EÚ, podkopávanie dôvery občanov v demokratické inštitúcie a ovplyvňovanie verejnej mienky v kritických oblastiach – od volieb cez vakcináciu až po vojenské konflikty. Zvláštnu pozornosť si vyžadujú cielené dezinformačné kampane, vedené najmä zo strany Ruska a Číny, ako aj zneužívanie zavádzajúcich informácií a populistických naratívov v hybridných operáciách.

Európska únia na tieto výzvy zareagovala pomerne širokou paletou politických, legislatívnych a strategických opatrení, medzi ktorými možno vyzdvihnúť najmä EDAP, DSA, posilnený Kódex zásad proti dezinformáciám, ako aj Strategický kompas pre bezpečnosť a obranu a prepojenie s agendou hybridných hrozieb. Významnú úlohu zohrávajú aj medziinštitucionálne mechanizmy ako EEAS StratCom, HLEG či EDMO.

Zároveň sa jasne ukazuje, že posilnenie spoločenskej odolnosti – a to tak na nadnárodnej (únijnej), ako aj národnej úrovni – je nevyhnutným predpokladom úspešného zvládania dezinformačných kampaní. Kľúčovými faktormi sú rozvoj mediálnej a digitálnej gramotnosti, kritického myslenia, pluralitného verejného diskurzu a sieťovania aktérov občianskej spoločnosti, vrátane školstva, mimovládnych iniciatív a fact-checkerov.

Na nadnárodnej úrovni je zároveň mimoriadne dôležitá kooperácia so Severoatlantickou alianciou a ďalšími demokratickými partnermi, ako aj reflexia výziev digitálnej éry – predovšetkým v súvislosti s generatívnou AI, deepfake a automatizovaným šírením obsahu. Tieto trendy ukazujú, že informačná bezpečnosť sa stáva neoddeliteľnou súčasťou zaistenia bezpečnosti a obrany nielen EÚ ako celku a jej členských štátov, ale aj ďalších demokratických spoločností vo svete, a vyžaduje strategickú, dlhodobú a multidisciplinárnu odpoveď.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY A ZDROJOV:

- BAYER, B. & KATSIREA, I., BATURA, O., HOLZNAGEL, B., HARTMANN, S., LUBIANEC, K. 2021. The fight against disinformation and the right to freedom of expression. In *European Parliament, Directorate-General for Internal Policies, Policy Department for Citizens' Rights and Constitutional Affairs*, 2021. Dostupné na internete: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2021/695445/IPOL_STU\(2021\)695445_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2021/695445/IPOL_STU(2021)695445_EN.pdf)
- BENKLER, Y., FARIS, R., ROBERTS, H. 2018. *Network Propaganda: Manipulation, Disinformation, and Radicalization in American Politics*. Oxford: Oxford University Press, 2018. ISBN 978-0-190-92362-4.
- BJOLA, C., PAMMENT, J. 2018. The EU's struggle with countering disinformation: policy frameworks and external communication coordination. In *Journal of European Integration*, 2018, roč. 40, č. 5, s. 527543. ISSN 0703-6337. Dostupné na internete: <https://doi.org/10.1080/07036337.2018.1465411>
- BOTERO ARCILA, B., GRIFFIN, K. 2023. Social media platforms and challenges for democracy, rule of law and fundamental rights. In *European Parliament, Directorate-General for Internal Policies, Policy Department for Citizens' Rights and Constitutional Affairs*, 2023. Dostupné na internete: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2023/743400/IPOL_STU\(2023\)743400_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2023/743400/IPOL_STU(2023)743400_EN.pdf)
- BRADSHAW, S., HOWARD, P. N. 2018. Challenging Truth and Trust: A Global Inventory of Organized Social Media Manipulation. In University of Oxford. 2018. Dostupné na internete: <https://demtech.oii.ox.ac.uk/wp-content/uploads/sites/12/2018/07/ct2018.pdf>
- BRIDGMAN, A., GEHRINGER, F., OWEN, T., ROMANISHYN, A. 2025. Countering Foreign Information Manipulation and Interference – Lessons from the 2024 European Elections. In *Konrad Adenauer Stiftung*, 2025. Retrieved from: https://www.kas.de/documents/d/canada/eu-kas-report_fimi-and-european-elections

- CALED, D., SILVA, M. J. 2022. Digital media and misinformation: An outlook on multidisciplinary strategies against manipulation. In *Journal of Computational Social Science*, 2022, roč. 5, č. 1, s. 123-159. ISSN 2432-2725. Dostupné na internete: <https://doi.org/10.1007/s42001-021-00118-8>
- CASTALDI, R. 2025. European defence for security and peace. In *Foundation for European Progressive Studies*, 2025. Dostupné na internete: <https://feps-europe.eu/wp-content/uploads/2025/03/European-Defence-for-Security-and-Peace.pdf>
- CHADWICK, A., VACCARI, C., KAISER, J. 2022. The Amplification of Exaggerated and False News on Social Media: The Roles of Platform Use, Motivations, Affect, and Ideology. In *American Behavioral Scientist*, 2022, roč. 69, č. 2, s. 113-130. ISSN 1552-3381. Dostupné na internete: <https://doi.org/10.1177/00027642221118264>
- COLOMINA, C. 2025. The world in 2025: ten issues that will shape the international agenda. In *Barcelona Centre for International Affairs*, 2025. Dostupné na internete: <https://www.cidob.org/en/publications/world-2025-ten-issues-will-shape-international-agenda>
- COOK, S. 2021. Beijing's Global Media Influence: Authoritarian Expansion and the Power of Democratic Resilience. In *Freedom House*, 2021. Dostupné na internete: <https://freedomhouse.org/report/beijings-global-media-influence>
- D'ANDREA, A., FUSACCHIA, G., D'ULIZIA, A. 2025. Policy Review: Countering Disinformation in the Digital Age – Policies and Initiatives to Safeguard Democracy in Europe. In *Information Polity*, 2025, roč. 30, č. 1, s. 82-91. ISSN 1875-8754. Dostupné na internete: <https://doi.org/10.1177/15701255251318900>
- DIAZ RUIZ, C. 2023. Disinformation on digital media platforms: A market-shaping approach. In *New Media & Society*, 2023, roč. 27, č. 4, s. 188-211. ISSN 1461-7315. Dostupné na internete: <https://doi.org/10.1177/14614448231207644>
- DZIEGIEL, W., PAWLIK, K. 2025. Combating climate disinformation is in the interest of all EU member states and NATO allies. In *Casimir Pulaski Foundation*, 2025. Dostupné na internete: <https://pulaski.pl/en/combating-climate-disinformation-is-in-the-interest-of-all-eu-member-states-and-nato-allies/>
- EDJN. 2022. Mapping media literacy practices and activities in the EU. In *The European Data Journalism Network*, 2022. Dostupné na: https://www.europeandatajournalism.eu/cp_data_news/mapping-media-literacy-practices-and-activities-in-the-eu/
- EDPS. 2021. EDPS Opinion on the European Commission's proposal for a Digital Services Act. In *European Data Protection Supervisor*, 2021. Dostupné na internete: https://www.edps.europa.eu/data-protection/our-work/publications/opinions/digital-services-act_en
- EEAS. 2024a. Countering disinformation and building societal resilience. In *European External Action Service*, 2024. Dostupné na internete:

<https://www.eeas.europa.eu/eeas/countering-disinformation-and-building-societal-resilience>

- EEAS. 2024b. 2nd EEAS Report on Foreign Information Manipulation & Interference (FIMI). In *European External Action Service*, 2024. Dostupné na internete: https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/documents/2024/EEAS-2nd-Report%20on%20FIMI%20Threats-January-2024_0.pdf
- EEAS. 2025a. Information Integrity and Countering Foreign Information Manipulation & Interference (FIMI). In *European External Action Service*, 2025. Dostupné na internete: https://www.eeas.europa.eu/eeas/information-integrity-and-countering-foreign-information-manipulation-interference-fimi_en
- EEAS. 2025b. 3rd EEAS Report on Foreign Information Manipulation & Interference (FIMI). In *European External Action Service*, 2025. Dostupné na internete: <https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/documents/2025/EEAS-3nd-ThreatReport-March-2025-05-Digital-HD.pdf>
- ERGA. 2025. European Regulators Group for Audiovisual Media Services. In *European Regulators Group for Audiovisual Media Services*, 2025. Dostupné na internete: <https://erga-online.eu>
- EURÓPSKA KOMISIA. 2018. Final report of the High-Level Expert Group on Fake News and Online Disinformation. In *European Commission*, 2018. Dostupné na internete: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/final-report-high-level-expert-group-fake-news-and-online-disinformation>
- EURÓPSKA KOMISIA. 2020. European Democracy Action Plan: making EU democracies stronger. In *European Commission*, 2020. Dostupné na internete: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_2250
- EURÓPSKA KOMISIA. 2021. Tackling coronavirus disinformation. In *European Commission*, 2021. Dostupné na internete: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/coronavirus-response/fighting-disinformation/tackling-coronavirus-disinformation_en
- EURÓPSKA KOMISIA. 2024a. Strategic communication and countering information manipulation. In *European Commission*, 2024. Dostupné na internete: https://commission.europa.eu/topics/countering-information-manipulation_en
- EURÓPSKA KOMISIA. 2024b. European Digital Media Observatory (EDMO). In *European Commission*, 2024. Dostupné na internete: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/european-digital-media-observatory>
- EURÓPSKA KOMISIA. 2025. The Cybersecurity Strategy. In *European Commission*, 2025. Dostupné na internete: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/cybersecurity-strategy>
- EURÓPSKA RADA. 2022. Strategic Compass for Security and Defence. In *European Council*, 2022. Dostupné na internete: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/>

[press-releases/2022/03/21/a-strategic-compass-for-a-stronger-eu-security-and-defence-in-the-next-decade/](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52016JC0018)

EURÓPSKA ÚNIA. 2016. Joint Framework on countering hybrid threats. A European Union response. In *Official Journal of the European Union*, 2016. Dostupné na internete: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52016JC0018>

EURÓPSKA ÚNIA. 2020. Communication from the Commission on the EU Security Union Strategy. In *Official Journal of the European Union*, 2020. Dostupné na internete: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0605>

EURÓPSKA ÚNIA. 2022. Regulation (EU) 2022/2065 of the European Parliament and of the Council of 19 October 2022 on a Single Market for Digital Services and amending Directive 2000/31/EC (Digital Services Act). In *Official Journal of the European Union*, 2022. Dostupné na internete: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022R2065>

EUvsDiSiNFO. 2025. Ukraine. In *European External Action Service*, 2025. Dostupné na internete: <https://euvsdisinfo.eu/ukraine/>

FLAXMAN, S., GOEL, S., RAO, J. M. 2016. Filter Bubbles, Echo Chambers, and Online News Consumption. *Public Opinion Quarterly*, 2016, roč. 80, č. 1, s. 298-320. ISSN 0033-362X. Dostupné na internete: <https://doi.org/10.1093/poq/nfw006>

FLORE, M., BALAHUR, A., PODAVINI, A., VERILE, M. 2019. *Understanding Citizens' Vulnerabilities to Disinformation and Data-Driven Propaganda*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2019. 94 s. ISBN 978-92-76-03320-2. Dostupné na internete: <https://doi.10.2760/919835>

FMI. 2025. Disinformation related to the Russian war of aggression against Ukraine. In *Federal Ministry of the Interior*, 2025. Dostupné na internete: <https://www.bmi.bund.de/SharedDocs/schwerpunkte/EN/disinformation/disinformation-related-to-the-russian-war-of-aggression-against-ukraine.html>

GIMBALS. 2024. China's Information Operations Strategy: Controlling Narratives and Shaping Global Perceptions. In *3Gimbals*, 2024. Dostupné na internete: <https://3gimbals.com/insights/chinas-information-operations-strategy-controlling-narratives-and-shaping-global-perceptions/>

GRAVES, L., CHERUBINI, F. 2024. The Rise of Fact-Checking Sites in Europe. In *Reuters Institute for the Study of Journalism*, 2024. Dostupné na internete: <https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/sites/default/files/research/files/The%2520Rise%2520of%2520Fact-Checking%2520Sites%2520in%2520Europe.pdf>

GREENBLATT, J. 2025. State Hate: How Iran's Press TV Uses Social Media to Promote Anti-Jewish Hatred. In *Center for Countering Digital Hate*, 2025. Dostupné na internete: <https://www.adl.org/resources/report/state-hate-how-irans-press-tv-uses-social-media-promote-anti-jewish-hatred>

- HAMMONDS, W. 2024. Enabling civil society to combat mis- and Disinformation. In *Ecorys Policy Brief*, 2024. Dostupné na internete: <https://doi.org/10.1177/00027642221118264>
- HANLON, B. 2024. The “European Approach” to Fighting Disinformation: Lessons for the United States. In *German Marshall Fund*, 2024. Dostupné na internete: <https://www.gmfus.org/news/european-approach-fighting-disinformation-lessons-united-states>
- HOOD, L. 2023. Disinformation campaigns are undermining democracy, In *The Conversation*, 2023. Retrieved from: <https://theconversation.com/disinformation-campaigns-are-undermining-democracy-heres-how-we-can-fight-back-217539>
- IVANČÍK, R. 2024. Úloha vysokoškolského vzdelávania pri podpore kritického myslenia pri ochrane pred dezinformáciami. In *Nové trendy profesijnej prípravy v ozbrojených silách a bezpečnostných zboroch : zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie*. Liptovský Mikuláš: Akadémia ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika, 2024. s. 49-61. ISBN 978-80-8040-670-7. Dostupné na: <https://doi.org/10.52651/ntpp.b.2024.9788080406486.49-61>
- IVANČÍK, R. 2025. *Dezinformácie. Teoretické východiská ich skúmania*. Praha: Leges, 2025. 188 s. ISBN 978-80-7502-769-6.
- IVANČÍK, R., MÜLLEROVÁ, J. 2022. Disinformation, Propaganda, and Fake News as Non-Military Security Threats for Contemporary Modern Human Society. In *Security Dimensions*, 2022, roč. 40, č. 2, s. 116-132. ISSN 2353-7000. Dostupné na internete: <https://securitydimensions.publisherspanel.com/resources/html/article/details?id=2288402582-5194>
- IVANČÍK, R., NEČAS, P. 2022. On disinformation as a hybrid threat spread through social networks. In *Entrepreneurship and Sustainability Issues*, 2022, roč. 10, č. 1, s. 344-357. ISSN 2345-0282. Dostupné na internete: [https://doi.org/10.9770/jesi.2022.10.1\(18\)](https://doi.org/10.9770/jesi.2022.10.1(18))
- IVANČÍK, R., NEČAS, P., ILAŠČÍKOVÁ, L. 2024. Attention as a Commodity in the World of Disinformation and Social Media. In *Entrepreneurship and Sustainability Issues*, 2024, roč. 12, č. 2, s. 176-192. ISSN 2345-0282. Dostupné na internete: <https://doi.org/10.9770/k7393698996>
- JAHANGIR, R. 2025. The EU’s Code of Practice on Disinformation is Now Part of the Digital Services Act. What Does It Mean? In *Tech Policy Press*, 2025. Dostupné na internete: <https://www.techpolicy.press/the-eus-code-of-practice-on-disinformation-is-now-part-of-the-digital-services-act-what-does-it-mean/>
- LASOEN, K. 2022. Realising the EU Hybrid Toolbox: opportunities and pitfalls. In *Netherlands Institute of International Relations*, 2022. Dostupné na internete: https://www.clingendael.org/sites/default/files/2022-12/Policy_brief_EU_Hybrid_Toolbox.pdf

- NICKERSON, R. S. 1998. Confirmation Bias: A Ubiquitous Phenomenon in Many Guises. In *Review of General Psychology*, 1998, roč. 2, č. 2, s. 175-220. ISSN 1939-1552. Dostupné na internete: <https://doi.org/10.1177/00027642221118264>
- ODARCHENKO, K. 2021. The Fight Against Disinformation: A Persistent Challenge for Democracy. In *Foreign Policy Research Institute*, 2021. Dostupné na internete: <https://www.fpri.org/article/2025/01/the-fight-against-disinformation-a-persistent-challenge-for-democracy/>
- OSAVUL. 2025. How Chinese Narratives Affect the World. In *OSavul*, 2025. Dostupné na internete: <https://www.osavul.cloud/blog/how-chinese-narratives-affect-the-world>
- PAMMENT, J. 2020. The EU's Role in Fighting Disinformation: Taking Back the Initiative. In *Carnegie Europe*, 2020. Dostupné na: <https://carnegieeurope.eu/2020/06/22/eu-s-role-in-fighting-disinformation-taking-back-initiative-pub-82124>
- ROJAS-ESTRADA, E. G., AGUADED, I., GARCÍA-RUIZ, R. 2024. Media and Information Literacy in the Prescribed Curriculum: A Systematic Review on its Integration. In *Education and Information Technologies*, 2024, roč. 29, s. 445-472. ISSN 1573-7608. Dostupné na internete: <https://doi.org/10.1007/s10639-023-12154-0>
- ROSENBACH, E., MANSTED, K. 2018. Can Democracy Survive in the Information Age? In *Belfer Center for Science and International Affairs of the Harvard Kennedy School*, 2018. Dostupné na internete: <https://www.belfercenter.org/publication/can-democracy-survive-information-age>
- TADDEO, M., FLORIDI, L. 2018. How AI can be a force for good. In *Science*, 2018, roč. 361, č. 6404, s. 751-752. ISSN 0036-8075. Dostupné na internete: <https://doi.org/10.1126/science.aat5991>
- TRYGGVASON, Á., ÖHMAN, J., VAN POECK, K. 2023. Pluralistic environmental and sustainability education – a scholarly review. In *Environmental Education Research*, 2023, roč. 29, č. 10, s. 460-485. ISSN 1469-5871. Dostupné na internete: <https://doi.org/10.1080/13504622.2023.2229076>
- TUCKER, J. A. 2018. Social Media, Political Polarization, and Political Disinformation: A Review of the Scientific Literature. In *Hewlett Foundation*, 2018. Dostupné na: <https://www.hewlett.org/wp-content/uploads/2018/03/Social-Media-Political-Polarization-and-Political-Disinformation-Literature-Review.pdf>
- UNESCO. 2024. Media and information literacy curriculum for teachers. In *United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization*, 2024. Dostupné na internete: <https://www.unesco.org/en/articles/media-and-information-literacy-curriculum-teachers>
- VILMER, J.-B., ESCORCIA, A., GUILLAUME, M., HERRERA, J. 2018. *Information Manipulation: A Challenge for Our Democracies*. Paris: The Policy Planning Staff of the Ministry for Europe and Foreign Affairs and the Institute for Strategic Research of the Ministry for the Armed Forces 2018. ISBN 978-2-11-152607-5. Dostupné na:

https://www.diplomatie.gouv.fr/IMG/pdf/information_manipulation_rvb_cle838736.pdf

WOOLLEY, S. C., HOWARD, P. N. 2019. *Computational Propaganda: Political Parties, Politicians, and Political Manipulation on Social Media*. Oxford: Oxford University Press, 2019. ISBN 978-0-190-93140-7.